

زلزله‌ای بر تار و پود بدن

شاید شما هم کسانی را دیده باشید که ناگهان بر زمین می‌افتند و بدنشان شروع به انقباض و لرزش‌های شدید می‌کند. این اشخاص در واقع دچار تشنج شده‌اند.

شاید شما هم کسانی را دیده باشید که ناگهان بر زمین می‌افتند و بدنشان شروع به انقباض و لرزش‌های شدید می‌کند. این اشخاص در واقع دچار تشنج شده‌اند.

کودک یا بزرگسال، زن یا مرد، فرقی ندارد؛ انسان به طور معمول وقتی دچار تشنج می‌شود که به صورتی ناگهانی، کاملاً ناخواسته، غیر قابل کنترل و البته به گونه‌ای موقت و گذرا در عملکردهای مغز او اختلال پیش آید. این اختلال ممکن است به دلیل تخلیه‌های الکتریکی غیرطبیعی در عصب‌های مغز باشد و در حین تخلیه امواج الکتریکی ممکن است برخی اعضا یا کل بدن حالت رعشه و لرزش بگیرد البته حالت مذکور اغلب مواقع از چند ثانیه تا چند دقیقه بیشتر طول نمی‌کشد. در این نوشتار قصد داریم اطلاعاتی درباره همین اختلال ناگهانی ارائه دهیم.

علائم تشنج

نشانه‌هایی که از طریق آنها می‌توان دریافت فرد به صورت آبی دچار تشنج شده است به این قرار است:

- * دست و پا زدن یا به بیان دیگر، بروز حرکات غیرارادی در بعضی یا تمام اندام‌ها
- * در برخی موارد، کم شدن سطح هوشیاری
- * عدم شناسایی زمان یا مکان
- * بیهوشی موقت

- * عدم امکان پاسخگویی به سوالات افراد پیرامون خود
- * خیرگی یا چرخیدن چشم‌ها به یک سمت
- * احتمال دفع ناخواسته و غیرارادی ادرار

دلایل تشنج

در بروز تشنج میان افراد عوامل گوناگونی ممکن است دخیل باشد و به همین دلیل نمی‌توان به محض آن که کسی، چه کودک و چه بزرگسال، نقش بر زمین شد و شروع به تشنج کرد به‌طور قطع گفت که دلیل آن چیست. تنها می‌توان با انجام مراقبت‌هایی برای پیشگیری از صدمات و آسیب‌های ناشی از آن به فرد مذکور کمک کرد و کار شناسایی عامل اصلی را به پزشکان متخصص سپرد.

با این حال از باب آشنایی با احتمالاتی که در این اختلالات دخیل است می‌توان موارد پیش‌آمده را در نظر گرفت:

در کودکان یکی از دلایلی که متخصصان ذکر می‌کنند این است که مغز کودک از شش ماهگی تا حدود پنج سالگی هنوز به خوبی بزرگسالان نمی‌تواند در برابر افزایش درجه حرارت مقاومت کند و به همین سبب گرما یا حرارت زیاد را یکی از دلایلی می‌دانند که ممکن است کودکی را وارد اختلال تشنج کند؛ حساسیتی که اگر کودکان در تابستان زیاد زیر آفتاب مانده باشد بیشتر احتمال وقوع دارد. بر همین اساس وقتی کودکان دچار تب می‌شوند نیز احتمال بروز تشنج در آنها فزونی می‌گیرد. در واقع، افزایش حرارت بدن و به بیان بهتر، تب یکی از شایع‌ترین دلایل ایجاد تشنج در کودکان، بخصوص در 18 ماهگی تا دوسالگی به شمار می‌رود. در پیامد تشنج‌هایی که دقیقاً به دلیل تب به وجود آمده تقریباً هیچ مشکل خاصی پس از تشنج برای کودک پیش نیامده و این تشنج اثرات جانبی مشکل‌ساز برای آینده او ندارد.

دست‌اندرکاران تشخیص بیماری‌های اطفال همچنین دلیل دیگری را برای بروز تشنج در نظر دارند که دانستن آن می‌تواند برای والدین مفید باشد: امکان ابتلای کودک به عفونت‌های ویروسی یا ضایعات عصبی. تب فقط یکی از نشانه‌های احتمالی بروز عفونت در کودکان است و چنان که اشاره شد معمولاً در سنین مذکور می‌تواند باعث بروز تشنج در آنها شود. بر این اساس، از بروز تشنج در کودکان نباید به‌سادگی گذشت و لازم است در صورت تشنج، کودک از نظر وجود عفونت بخصوص در قسمت‌های گوش میانی، ریه‌ها، گلو و نیز ضایعات عصبی، احتمال ضربه مغزی یا ابتلا به مننژیت (عفونت در پرده‌های مغزی)، آنسفالیت (عفونت در بافت‌های مغزی) و مانند آن مورد معاینه دقیق پزشکی قرار بگیرد.

بروز تشنج در کودکان حتی اگر چندین بار در فواصل گوناگون رخ داده باشد الزماً به آن معنا نیست که این اختلال در بزرگسالی فرزندان نیز همراه او خواهد بود و در این زمینه جای نگرانی برای والدین نیست حتی اگر در بزرگسالی هم کسی دچار تشنج شود لزوماً به معنای این نیست که آن را از کودکی با خود به دنیای بزرگسالی آورده است. با این حال پزشک برای درک بهتر ممکن است هنگام معاینه فرد این سابقه را از او یا نزدیکان جویا شود.

از عوامل دیگری که می‌تواند مسبب بروز تشنج شود ابتلا به صرع یا اپی‌لپسی است. صرع، تشنجی است که ظاهراً بدون علتی خاص رخ می‌دهد، اما در واقع اختلالاتی در سیستم مغز و اعصاب بدن است که تشنجهای صرع را باعث می‌شود. در صورتی که علت تشنج ابتلا به صرع باشد این اختلال حالت تکرارشونده دارد. در حملات صرع علاوه بر اختلال در رد و بدل شدن امواج الکتریکی مغز، ممکن است حساسیت به نور شدید، توهمات بینایی، وجود تومور یا نارسایی‌های دیگری در ساختمان مغزی فرد باعث شود که او دچار تشنج شود. این مشکلات در فردی که به دلیل ابتلا به صرع دچار تشنج شده وقتی بیشتر می‌شود که در معرض عواملی چون استرس شدید، نورهای چشمک‌زن یا فلاش‌ری، گرسنگی یا بیخوابی زیاد و مانند اینها باشد. تشنجهای صرع چنان که متخصصان عقیده دارند در 95 درصد موارد قابل درمان است، اما اگر اقدامات درمانی دیر صورت بگیرد ممکن است مشکلاتی که کانون ایجاد تشنج پدید می‌آورد به ایجاد تغییراتی در بافت مغز منتهی گردد. کاهش برخی مواد مغذی و معدنی مثل کلسیم، منیزیم یا افت قند خون بدن، عفونت‌های مغزی، ضربه‌های وارده بر سر، مسمومیت دارویی و مانند اینها نیز از دیگر دلایلی برشمرده می‌شود که پزشکان و متخصصان به عنوان عوامل دخیل بر بروز تشنج ذکر می‌کنند.

راهکارها

- * خونسردی خود را حفظ کنید؛ تشنج چنان که گفته شد پس از چند ثانیه تا چند دقیقه تمام می‌شود.
- * شخصی را که دچار تشنج شده به پهلو بخوابانید.
- * سعی کنید او را در موقعیتی قرار دهید که سر همسطح یا کمی پایین‌تر از بدن باشد.
- * اطمینان حاصل کنید که راه‌های تنفس او باز است و لباس، زیورآلات یا شیئی این راه‌های تنفسی را مسدود نکرده است.
- * سعی نکنید به کسی که دچار حمله تشنج شده است مواد غذایی یا دارویی یا مایعات بخورانید. هر دارو یا مایعی باید پس از رفع حالت تشنج به وی داده شود.
- * برخی تشنجهای باعث انقباض شدید ناحیه دهان و در نتیجه بسته شدن فکین می‌شود. در این حالت به منظور تنفس بهتر یا پیشگیری از آسیب به زبان، به هیچ وجه سعی نکنید دهان او را به زور و وارد آوردن فشار زیاد برای گذاشتن جسمی میان دندان‌ها باز کنید، زیرا فشار وارده ممکن است سبب دررفتگی یا شکستگی فک او شود.
- * اگر به پزشک دسترسی ندارید، کودکانی را که تب بالا دارند پاشویه کنید تا با کاهش حرارت بدن از امکان وقوع تشنج پیشگیری کرده باشید.
- * اگر به پزشک دسترسی دارید هر چه سریع‌تر شخص را نزد او ببرید. در صورتی که کودکان دچار تشنج شده برای تشخیص و اطمینان از عدم ابتلا به مشکلات یا بیماری‌های عفونی، عصبی، مغزی و مانند اینها نیز او را نزد متخصصان ببرید.

ضمیمه چار دیواری